

Со Указот број еден на првиот претседател на Република Македонија, Киро Глигоров, за прв амбасадор по прогласувањето на независноста на македонската држава, е именуван Трајан Петровски.

Тој е дипломат од кариера, зад кого стои триесетгодишно искуство.

Познат е и како поет, раскажувач, романиер, публицист, преведувач, полемичар и актуелен претседател на Друштвото на писателите на Македонија. Но, нашиот разговор им беше посветен на дипломатијата и на случувањата поврзани со неа.

БАСМАЦИИТЕ И БОЗАЦИИТЕ БРЗО СЕ ПРЕПОЗНАВААТ ВО ДИПЛОМАТСКИОТ КОР

■ Разговорот го водеше: **Рената МАТЕСКА**

✱ Во текот на долгогодишната кариера имавте бројни одговорни должности. Од 1980 до 1984 година бевте советник и вршител на работите во Амбасадата на СФРЈ во Каиро, Египет; амбасадор на СФРЈ, а потоа и на Република Македонија во Република Турција; потоа следуваа Кралството Саудиска Арабија, Обединетите Арапски Емирати и централноазиските туркофонски држави (Азербејџан, Узбекистан, Киргистан и Казакстан). Господине Петровски, кога би дале кратко резиме за македонската дипломатија, особено за актуелнава, што би кажале?

ПЕТРОВСКИ: Тешко ми е да говорам за македонската дипломатија, бидејќи во неа го минав речиси целиот работен век, но не можам да се помирам со пасивност изразена преку молк, зашто тоа се коси со моралните норми и со дипломатскиот кодекс. Не сум од оние дипломати кои гувеат, што коленичат, што си ги превртуваат кожата и курковите, во бескрупулозниот налет кон целта.

Мојот став за дипломатијата го изразив јасно и категорично во интервјуто

објавено во "Утрински весник" на 8-9 јули 2000 година. Потоа објавив уште неколку осврти. За еден од нив заработив и кривична пријава. Последниот текст го објавив по доаѓањето на власт на актуелнава коалиција, со надеж дека ќе се случи нешто подобро, дека ќе се направат вистински реформи.

Но, се разочарав. Актуелнава дипломатија не само што не се поучи од грешките, туку дозволи да се бламира со пропусти за случаи, кои го уриваат угледот на државата. Упорно се поткопува професионалноста. Се протежира партизацијата, а со тоа и неподготвеноста, некавалитетот и коруптивноста, со што се обезличува дипломатскиот знает.

✱ Нашата дипломатија досега ја потреса многу скандали и афери. Ни се случи да имаме погрешни луѓе на погрешни места. Дипломати со ниту еден ден претходно дипломатско искуство. Сè тоа на некој начин даваше лоша слика за државата. Што за Вас е најголем досегашен дипломатски гаф?

ПЕТРОВСКИ: Гафови има многу. Тие се случија во времето на претходната коалиција, која победи на изборите во 1999 година, а и се случуваат и на актуелнава власт. Најголем гаф беше "случајот Тајван". Големи гафови беа именувањата амбасадори со затворски стаж и на такви кои се докажаа со своите антимакедонски ставови. Непримерен е случајот со именувањето амбасадор во Бугарија. Не познавам друга држава во која се регрутираат дипломати од редот на криминалци, кои го подриваат поредокот, или се наоѓаат на меѓународни црни листи. Со таквите црно ни се пишува.

✱ Еднаш изјавивте дека јавноста се убеди дека и во дипломатијата почна да ветрее категоријата морал. Коментар?

ПЕТРОВСКИ: Кај нас одамна изветреа општествениот морал. Од таа болест не

остана поштедена ниту дипломатијата. Набрзо по осамостојувањето во неа почнаа да се загнездуваат лица со нестабилен карактер, превртливци, парадери, позери. Некои од нив оквалификував како дрндупки. Разнебитувањето на македонската држава им одговараше. На чело на дипломатијата беа именувани и несериозни персони, самобендисани, арогантни, безобзирни, наклонети кон експериментирања и глупости.

ОД ПРЕДАВАЊЕТО НА АКРЕДИТИВНИТЕ ПИСМА НА ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОТ, ПРИНЦОТ АБРАЛАХ, ВО РИЈАД, САУДИСКА АРАБИЈА

☀️ Вие имавте можност да бидете првиот македонски амбасадор по прогласувањето на независноста на Македонија. Во една прилика рековте дека тој чин единствено може да се толкува како признание за Вашата долга дипломатска актива и како израз на доверба кон Вашата личност во мошне сложени, деликатни состојби, кога државата се бореше за своето признавање и за афирмација на меѓународен план. Што говори Вашето тридецениско дипломатско искуство?

ПЕТРОВСКИ: Моето тридецениско дипломатско искуство говори дека ние имавме и можеме да имаме добра дипломатија. Во составот на поранешната дипломатија имавме способни професионални кадри. Нема успешна и сери-

СРЕДБА СО ПРЕМИЕРОТ НА ТУРЦИЈА СУЛЕЈМАН ДЕМИРЕЛ

СТРОГ ПРОСУДУВАЧ НА ПОЈАВИТЕ И СОСТОЈБИТЕ ПОВРЗАНИ СО ТАТКОВИНАТА

Содржините во "Разјуден живот" се пишувани и публикувани во периодот по враќањето на господинот Петровски од дипломатската мисија во Анкара, од 2000 до 2004 година. Тие се разнородни по содржина, но дишат со еден здив и ја содржат онаа константа која го отсликува неговиот поглед на појавите и состојбите поврзани со Македонија и со македонската реалност, со Балканот, Европа и светот, во еден глобален, цивилизациски контекст.

И во десетте години интензивен дипломатски живот во Турција и во повеќе земји во Азија (1989-1999), дипломатот Петровски останува во постојан дослук со татковината, обземен од случувањата поврзани со нејзината судбина, со нејзиниот стремез како независна и суверена држава да се избори за рамноправен статус во семејството на народите. Својата амбасадорска функција, благодарение на стекнатото дипломатско искуство и писателскиот пркос, ја исполнува со гордост, свесен за предизвиците кои го условуваат и го усложнуваат процесот на трансформација.

За влогот во процесот на независ-

носта и меѓународното признавање на Македонија, особено во најтурбулентната деценија од минатиот век, според Петровски ќе судат сериозните проследувачи на дипломатските архиви во кои лежат наталожени илјадници негови страници од дневни дипломатски телеграми, опсервации, анализи, коментари, мислења, ургенции, протоколи, документи со историска содржина и друго.

"Многумина ме квалификуваат како строг просудувач. Но, ретко кој не се согласи со моите квалификации. Многу пати бев опсипуван со пофалби и со одобрувања од страна на видни личности, кои оставиле трага во својот живот за доброто на македонскиот народ и македонската држава.

Живееме во хаотично време. Несреќите, кои станаа катадневие, не гарантираат сигурна иднина. Натискаат нови искушенија. Останувам строг просудувач. Строг и кон себе. На тоа ме обврзува и дипломатската кариера и писателскиот позив. Во одбрана на здравиот морал, личен и општествен. Такво е моето поведење", вели Трајан Петровски.

танувам строг просудувач. Строг и кон себе. На тоа ме обврзува и дипломатската кариера и писателскиот позив. Во одбрана на здравиот морал, личен и општествен. Такво е моето поведење", вели Трајан Петровски.

озна дипломатија без нејзино професионализирање. Без квалитетен систем на подготовки и организација.

☀️ Кога почнаа "експериментирањата" во нашата дипломатија?

ПЕТРОВСКИ: Експериментирањата почнаа по 1995 година и со промените на власта зедаа силен замав. Криминализацијата во општеството ја стави во заложништво и дипломатијата. Експериментирањата, за големо жалење, продолжуваат. Фрлете поглед по нашите амбасади во светот и ќе видите кој сè не застапува. Се разбира, со чесни исклучоци.

☀️ Кој би бил Вашиот совет за да имаме дипломатија со углед и како до поголема продуктивност на шефовите на дипломатските мисии? Која "доза на проветрување" на дипломатијата ни е неопходна?

ПЕТРОВСКИ: Тешко е да се даде сеопфатен одговор во неколку збора. Ќе повторам дека нема вистинска дипломатија без професионалност. Кај нас, во вакви услови, не постои клима за проветрување.

☀️ Според Вас, дипломатијата е занает кој е специфичен, тежок, сериозен и ризичен. Зошто?

ПЕТРОВСКИ: Точно. Дипломатијата е тежок и специфичен занает. Се учи со години. Во дефиниран систем. Според јасни стандарди кои ги почитува цел

НАЈНОВИ ТУРБУЛЕНЦИИ ВО МАКЕДОНСКО-ГРЧКИОТ СПОР

свет. Застапувањето на интересите на земјата бара сериозни, стабилни, оформени профили. Луѓе со доблест и интегритет. Парадерите и позерите, басмаџиите и бозаџиите, брзо се препознаваат во дипломатскиот кор. Таквите го уриваат угледот на државата.

✱ Дипломатската офанзива на Грција кон нашата држава, сепак не престанува, особено по признавањето од страна на САД. Може ли спорот со јужниот сосед да го ставиме во историјата?

ПЕТРОВСКИ: Спорот со нашиот сосед, сè уште ќе трае. Ќе треба време за да се симне дефинитивно од дневен ред. Но, вистината и аргументите се на страната на Македонија. Не смеаме да отстапуваме. Сигурно ќе следуваат признавања под уставното име и од други влијателни држави.

✱ Велите дека е "крајно време да престанеме да се тетеравиме пред светот со неупатени, бедни по душа, криминализирани и пакосни дипломати". Но, како? Како квалитетниот дипломатски потенцијал во државава може да дојде до израз?

СО ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА Р ТУРЦИЈА,
ТУРГУТ ОЗАЛ

ПЕТРОВСКИ: Навистина е крајно време, но не се гледа крајот. Досегашните реформи се покажаа јалови. Одговорот и одговорноста треба да се бараат во власта. Во системот кој сè уште страда од сериозни болести, во отсуството на одговорноста. Ќе повторам. Македонија имаше добри професионални кадри во дипломатијата. Голем дел од нив го понесоа најголемиот товар и во првите години по осамостојувањето на државата, во борбата за нејзина афирмација. Но, од нив останаа малкумина. Постои сериозен потенцијал кај помладите генерации. Но, клучен фактор за оформување вистинска дипломатија е професионалноста.

ПРЕГОВАРАЧОТ И ГРЦИЈА НИ КРОЈАТ НОВО ИМЕ?!

Нимиц го предложил името "Република Македонија - Скопје", а за тоа Грците се фалатоти добиле "зелено светло" од САД и од ЕУ!

На ова амбасадорот Никола Димитров нема коментар, а за министерката Илинка Митрева единствено прифатливо име е само уставното.

Македонија не ги искористи асовите в рака и повторно дозволи јужниот сосед да нè стави во "пат позиција".

Најновите информации презентирани од грчка страна, а кои се повикуваат на изјавата на грчкиот министер за надворешни работи Петрос Моливијатис, по брифингот со политичките партии во Атина, Метју Нимиц, специјалниот пратеник на ООН за прашањето за името, предложил името "Република Македонија-Скопје" да биде за меѓународна употреба, а властите во Скопје да го задржат уставното име на Република Македонија за внатрешна употреба и во билатералните контакти.

Преку грчката телевизија, исто така, е лиферувано дека Моливијатис рекол оти Грција не е сосема задоволна со предлогот, но тој ги поставува основите за почеток за нова рунда преговори за постигнување заеднички прифатливо решение.

Моливијатис притоа изјавил:

"Наш став е дека тој предлог не ги задоволува во целост нашите желби и настојувања. Но, верувам дека тој предлог претставува добра основа за преговори, во кои Грција е подготвена да учествува во позитивен и конструктивен дух".

Според Моливијатис, доколку ние го примениме тоа име ќе дојде до заеднички прифатливо решение, кое ќе води до целосна нормализација на билатералните односи, при што ќе биде олеснет курсот на државава кон евроатлантските институции.

Според ваквото лицемерие ќе излезе дека освен што ќе ни кумуваат за името, додавајќи ни црточка и град, уште и услуга ќе ни стореле...

Наспроти ваквата транспарентност на грчката дипломатија и "бомбите" преку грчките медиуми, македонската страна е крајно затворена, дури мистериозна. Единствено е познато дека Македонија инсистира на двојната формула за името и смета дека тоа е многу поголем компромис од она што сега се обидува да го наметне Грција.

Ако времето е на наша страна и реалноста дека повеќе од сто држави во светот нè признаа под нашето уставно име, тогаш ОН треба добро да се подзамислат и да пресечат на страната на вистината и правдината.

Играта продолжува...